

УДК 658.155

ВИРОБНИЧО-ФІНАНСОВИЙ ЛЕВЕРИДЖ: ПОНЯТТЯ ТА МЕТОДИ ОЦІНКИ

Студ. Д. Федішин, гр. БФ1-12

Наук. керівник доц. Н.В. Чаленко

Київський національний університет технологій та дизайну

Термін «леверидж» («Leverage») в перекладі з англійської в буквальному розумінні означає дію невеликої сили (важеля).

В економіці леверидж означає важіль впливу певних показників на зміну результативних показників. Леверидж у додатку до фінансової сфери трактується як визначений фактор, невелика зміна якого може привести істотній зміні результуючих показників. У фінансовому менеджменті розрізняють наступні види левериджу: фінансовий, виробничий (операційний), виробничо-фінансовий. Усяке підприємство є джерелом ризику. При цьому ризик виникає на основі факторів виробничого і фінансового характеру. Ці фактори формують витрати підприємства. Витрати виробничого і фінансового характеру не є взаємозамінними, однак, величиною і структурою витрат виробничого і фінансового характеру можна керувати. Це управління відбувається в умовах волі вибору джерел фінансування і джерел формування витрат виробничого характеру.

У результаті використання різних джерел фінансування складається визначене співвідношення між власними і позиковим капіталом, а, тому що позиковий капітал є платним, і по ньому утворюються фінансові витрати, виникає необхідність виміру впливу цих витрат на кінцевий результат діяльності підприємства. Тому фінансовий леверидж характеризує вплив структури капіталу на величину прибутку підприємства, а різні способи включення кредитних витрат у собівартість впливають на рівень чистого прибутку і чисту рентабельність власного капіталу.

Отже, фінансовий леверидж характеризує взаємозв'язок між зміною чистого прибутку і зміною прибутку до виплати і податків. Виробничий леверидж залежить від структури витрат виробництва і, зокрема, від співвідношення умовно-постійних і умовно-перемінних витрат у структурі собівартості. Тому виробничий леверидж характеризує взаємозв'язок структури собівартості, обсягу випуску і продажів і прибутку. Виробничий леверидж показує зміна прибутку в залежності від зміни обсягів продажів. Виробничо-фінансовий леверидж оцінює сукупний вплив виробничого і фінансового левериджу. Тут відбувається мультиплікація ризиків підприємства.

Виробничий леверидж по суті є коефіцієнтом еластичності; тобто показує, на скільки процентів зміниться прибуток за зміни обсягу реалізації на один процент. Таким чином визначається рівень чутливості прибутку до зміни обсягу виробництва (реалізації). Чим більше величина виробничого левериджу, тим більший виробничий ризик.

Однак на зміну прибутку впливають не тільки виробничі чинники, але і результати фінансової діяльності, зокрема зміна обсягу та структури пасивів за рахунок залучених коштів (довгострокових кредитів в банку, облігаційних позик тощо). Все це пов'язано зі сплатою відсотків, тобто певними витратами.

Вплив на зміну прибутку результатів фінансової діяльності характеризує фінансовий леверидж. Фінансовий леверидж дозволяє оптимізувати співвідношення між власними і залученими ресурсами і оцінити їх вплив на прибуток.

При зростанні частки довгострокових позик відповідно зростають і суми відсотків, які належить сплатити. Це призводить до збільшення рівня фінансового ризику із-за можливої нестачі коштів для сплати.

Показники левериджу дозволяють планувати оптимальний обсяг виробництва, розрахувати ефективність залучення коштів, прогнозувати виробничі і фінансові ризики.